

CONTRIBUȚIA PROIECTELOR INTERNAȚIONALE LA DEZVOLTAREA PROFESIEI DE ASISTENT SOCIAL (cazul USM)

THE CONTRIBUTION OF INTERNATIONAL PROJECTS TO THE DEVELOPMENT OF THE SOCIAL WORK PROFESSION (the case of the MSU)

Maria BULGARU, ORCID: 0000-0002-988-4031

Oleg BULGARU, ORCID: 0000-0003-2659-6191

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 378.126:364(478):001.89

e-mail: olegbulgaru@gmail.com

Acutizarea problemelor globale, instabilitatea socioeconomică și politică cu care ne confruntăm la etapa actuală înaintea tot mai insistent în prim-plan studierea minuțioasă a posibilităților de depășire a consecințelor generate de aceste fenomene, printre care se regăsește și sistemul de servicii de asistență socială. Prima școală de asistență socială a fost deschisă la New York în 1897. Astăzi în lume există sute de instituții de învățământ superior și facultăți specializate în universități care pregătesc asistenți sociali, ceea ce reprezintă o dovadă a creșterii necesității de asistență socială și afirmării ei ca profesie care se realizează în conformitate cu exigențele cunoașterii științifice, posedă un caracter organizat și premeditat, dar nu unul spontan, întâmplător, de moment.

În societatea moldavă pregătirea asistenților sociali a început mult mai târziu decât în țările Europei de Vest și în SUA. Primele grupe de studenți au fost înmatriculate la această specialitate în 1998 la Universitatea de Stat din Moldova (USM) și la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Ulterior, specialitatea de asistență socială a fost deschisă la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, la Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea din Comrat și la colegiile pedagogice din Cahul, Orhei, Soroca, Chișinău.

Un rol important în dezvoltarea profesionalismului în asistența socială, în modernizarea programelor de studii și curricula universitare, ajustarea acestora la rigorile standardelor europene și în contextul aspirațiilor de integrare europeană a țării noastre, **aparține implementării** la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială USM, precum și în cadrul altor instituții, **a unui șir de proiecte internaționale** [1, p.80-85]. Resursele acumulate de Facultatea de Sociologie și Asistență Socială pe parcursul celor 24 de ani au fost formate cu contribuția semnificativă a proiectelor finanțate de UNICEF, TEMPUS, AUF, HESP, SOROS Moldova, USAID, UNDP, de alte organizații și instituții internaționale. *Prin intermediul acestor proiecte a fost îmbogățit orizontul academic și științific*

al profesorilor, a fost stabilit un nou mediu de învățare și de pregătire a asistenților sociali, a fost acumulat un bogat fond de literatură de specialitate: manuale, monografii, suporturi de curs, lucrări metodice, procurate sau elaborate de autorii autohtoni, *au fost deschise în cadrul facultății câteva centre* (Centrul Republican de Resurse în Asistența Socială (CRRAS), Centrul de Cercetari Sociologice, Centrul de Excelență, Centrul de Predare și Învățare), asigurate cu mijloace tehnice performante, care au creat posibilitatea conectării rapide la schimbul informațional internațional etc.

Proiectele internaționale constituie și o sursă importantă de susținere a mobilității academice a profesorilor și studenților. Datorită acestor proiecte mai mulți profesori au realizat stagii de surtă durată de perfecționare în instituții de profil din România, Marea Britanie, Suedia, Franța, Italia, Germania, Olanda, SUA etc., unde au cunoscut diverse experiențe de formare a asistenților sociali la nivelul standardelor internaționale. Spre regret, la departamentul Sociologie și Asistență Socială nu sunt folosite de către profesori și studenți mobilitățile internaționale oferite de Programul Uniunii Europene Erasmus+, CEEPUS etc., care, desigur, ar fi o sursă importantă de fortificare a procesului de profesionalizare a asistenței sociale.

Cel mai important lucru, realizat la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială USM, prin implementarea diverselor proiecte internaționale, ține de *renovarea programelor de studii și curricula în conformitate cu recomandările Procesului Bologna și cu necesitățile societății noastre*, completarea acestora cu noi discipline, care să permită formarea asistenților sociali, capabili să activeze în condițiile noilor cerințe pe plan național și internațional, noilor probleme generate de tendințele actuale ale proceselor de globalizare, să lucreze cu diverse categorii de beneficiari ai asistenței sociale [2, p.204]. Astfel, o parte din aceste proiecte au permis să fie dezvoltate cursuri de asistență socială în domeniul protecției copiilor în situație de risc, justiției juvenile, asistenței și integrării sociale a persoanelor refugiate, traficului de ființe umane etc., contribuind la deschiderea mai multor programe de master. Un impact pozitiv semnificativ în modernizarea curricula, fortificarea standardelor internaționale de formare a asistenților sociali l-au avut proiectele TEMPUS „Dezvoltarea instruirii în drepturile copilului – Moldova și Serbia” (2006-2008); „Profesionalizarea învățământului în asistența socială” (2009-2011); „Programe de master în sănătatea publică și serviciile sociale” (2010-2013), prin intermediul cărora au fost deschise două specializări/opțiuni la nivel de licență („Asistența socială a familiei și copilului în situație de risc”; „Asistența socială a persoanelor vârstnice”) și patru programe de master („Studii ale copilăriei și drepturile copilului”; „Managementul serviciilor sociale”; „Politici sociale centrate pe familie”; „Administrarea justiției în comunitate”).

Este importantă contribuția proiectelor internaționale implementate și la formarea/ consolidarea capacităților de cercetare socială, de prognozare a evoluției proceselor economice, politice și sociale, atât de necesare asistenților sociali pentru elaborarea măsurilor de prevenire a multor fenomene negative, precum și a strategiilor de lucru cu noile categorii de beneficiari ai sistemului de asistență socială. Astfel, în scopul de

a determina unele date sociodemografice, nivelul de cunoaștere a domeniului de activitate, condițiile de lucru, necesitățile de instruire etc. ale asistenților sociali angajați în țară (circa 1200), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială USM, în cadrul a trei proiecte internaționale (2007, 2009 și 2022), a realizat sondaje sociologice nemijlocit în rândul acestei categorii de specialiști pe eșantioane de 516, 568 și, respectiv, 469 de respondenți. Rezultatele sondajelor au demonstrat o creștere considerabilă a numărului de asistenți sociali cu studii superioare, însă, cum și era de așteptat, lipsa, până la începutul anilor 2000, a învățământului în asistență socială s-a reflectat asupra numărului de asistenți sociali cu studii în domeniu. În anul 2007, de exemplu, aceștia constituiau doar a cincea parte din toți asistenții sociali, înregistrând ulterior o ușoară creștere și constituind peste 15 ani (2022) deja a treia parte dintre toți asistenții sociali.

Evaluarea nivelului de pregătire profesională a asistenților sociali din țară a permis să fie evidențiate lacunele în furnizarea cunoștințelor și formarea competențelor, printre acestea regăsindu-se și cele de utilizare a calculatorului, asupra cărora s-a lucrat și se lucrează în continuare prin modificarea conținuturilor programelor universitare de pregătire a asistenților sociali, prin organizarea seminarelor și cursurilor tematice pentru asistenții sociali, care activează în sistemul de servicii sociale etc. Ca urmare, dacă în anul 2007 la locul de muncă doar 15,5% dintre asistenții sociali utilizau calculatorul, apoi peste 15 ani (2022) practic toți asistenții sociali folosesc în activitatea de prelucrare a informației calculatorul, tableta și/sau alte mijloace tehnice. În același context, stabilim că în 2007 circa jumătate (48,0%) dintre asistenții sociali nu cunoșteau deloc principalele SOFT-uri de prelucrare a informației (Windows, MS Office, Internet și E-mail) și doar 14,7% cunoșteau aceste SOFT-uri bine sau foarte bine. În prezent (2022), constatăm un tablou cu totul diferit: majoritatea asistenților sociali folosesc în lucrul cu datele/informația programul Word (90,7%), SIAAS – Sistem Informațional Automatizat în Asistența Socială (81,2%), programul Excel sau un alt SOFT (circa jumătate din respondenți). Totuși, în continuare se simte nevoia de a lucra insistent asupra formării competențelor de utilizare a acestor SOFT-uri, ținând cont și de faptul că circa 2/3 (67%) din asistenții sociali chestionați mai prelucrează informația manual. În prelucrarea datelor rar este folosit programul SPSS, puțin este utilizat programul Power Point pentru prezentarea rezultatelor etc. Aceste lacune sunt menționate și în *Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026*, în care se spune că „...actualmente, majoritatea datelor în domeniul protecției copilului se colectează pe suport de hârtie, la telefon sau prin intermediul fișierelor de tip Word sau Excel, ceea ce conduce la probleme în asigurarea calității datelor, dificultăți în prelucrarea, analiza, raportarea și diseminarea datelor, precum și provocări în luarea deciziilor bazate pe dovezi și la timp” [3, p.22]. În scopul dezvoltării și consolidării capacităților asistenților sociali în lucrul cu datele/informația, cu susținerea proiectului USAID „*RFP – Suport pentru îmbunătățirea curriculumului universitar în monitorizare, evaluare și învățare*”, recent în programele de masterat ale Departamentului Sociologie și Asistență Socială USM a fost introdus cursul „*Monitorizare și evaluare în domeniul social în bază de evidențe*”, a fost revăzută și perfecționată curricula prin introducerea temelor ce țin nemijlocit de elaborarea, pre-

lucrarea și utilizarea bazelor de date sociale în procesele de evaluare și monitorizare.

Menționăm **în concluzie**, că profesionalizarea asistenței sociale este un proces îndelungat și continuu. Ca și în orice altă profesie, ea se realizează prin intermediul instituțiilor speciale, cele mai importante în societatea contemporană fiind instituțiile de învățământ care pregătesc asistenții sociali și serviciile sociale. Proiectele internaționale, implementate în aceste instituții, reprezintă un suport esențial în profesionalizarea asistenței sociale prin modernizarea curricula universitară, perfecționarea cadrelor didactice, posibilitățile largi de aliniere la standardele europene și internaționale de formare a asistenților sociali.

Referințe:

1. BULGARU, M. *Asistența socială în contextul globalizării*. Chișinău: CEP USM, 2012.
2. LYONS, K., MANION, K., CARLSEN, M. *International Perspectives on Social Work. Global Conditions and Local Practice*. New York: Palgrave, Macmillan, 2006.
3. *Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026* (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.347 din 01.06.2022).